

A magyar kultúrtaács közgyűlése

A Magyar Kultúrtaács közgyűlése — ha külsőségekben nem is törekedett olyan ünnepélyességre, mint a két év előtti — mégis tartalmas volt és színvonalas, s nem a külső méltóság, hanem ez a tartalmi telítettség volt az, amely emelte és fokozta jelentőségét. Eljöttek Vajdaság minden vidékéről az egyesületi kiküldöttek — talán csak néhány nagyobb bánáti kultúrtaaközpont hiányát éreztük — eljöttek a népnevelési munkások, írók és művészek igen nagy számban, ott voltak a sorokban a munkásdelegátusok, a szövetkezetiek, a főiskolások stb.

A Kultúrtaács új szerepét talán nem értették meg rögtön mindannyian; a vitának kellett előbb kibozoznia és rá kellett mutatnia: mi az, amit közösségünk a kultúrtaáctól elvár, mi az, ami az egyesületekre hárul. Pontosan: hogy régen elmosódtak az egyesületi öncélúság és a szövetség felülről történő irányításának határai. Elmosódtak ezek a határok régen, egy cél van csak és ez: a szocialista kultúrta munka megteremtése és fejlesztése a faluban s a városban egyaránt. S ezt a szocialista kultúrtaális célkitűzést mi anyanyelvünkön, magyarul szolgáljuk. De nem zárkozunk el soha bizonyos nyelvi barrikádok mögé: azokon a kultúrtaületeken, ahol a magyarság már együtthalad vagy együtthaladhat a velünk együtt élő más népek kultúrtaozgalmaival, a szocialista kultúra megvalósítását mindenfajta hazug álromantika egyszerű félretolásával — a magunk kultúrtaagyományainak teljesértékű megbecsülése mellett — együtt valóstítjuk meg.

Az elnöki jelentés ezeket az elemeket mind magában foglalta, a vita aztán csak fokozott tartalmat adott az elgondolásnak helyi és gyakorlati példákkal illusztrálta vagy egyes tevékenységi területekről közlelről is megvilágította. Olyannyira, hogy amíg a közgyűlés elején az elnöki székből bizonyos nógatásra volt szükség a vitára — a végén már arra kellett kérni a felszóalókat, hogy az idő rövideége miatt esetleg írásban közöljék indítványaikat és újabb javaslatáikat...

Farkas Nándor elnöki jelentése valóban keresztmetszete volt — nem ugyan egyedül a Tanács tevékenységének, illetve túlnyomóan nem a Tanács tevékenységének és a kultúrtaegyesületek munkájának és fogyasztékosságainak — hanem a vajdasági magyarság egész kultúrtaális életének, áramlásainak. A „felvilágosító munka“ fogalma már a beszámoló bevezetőjében megkapta a maga társadalompolitikai távlatát; ebből indul ki a jelentés és így szövi be tovább azokat a területeket, ahol e munka eredményei leginkább kívánatosak: először a munkások körében. Érdekes a beszámoló az az adata, amely leszögezi, hogy lakosságunk, magyar lakosságunk 34.8 százaléka munkás és munkás-családtag. a gyakorlatban tehát minden harmadik vajdasági magyar: munkás. Jelentős szám ez, s igen komoly feladatokat ró a városi kultúrtaegyesületekre, de minden nagyobb helység kultúrtaegyesületére is, hiszen e munkások jelentős száma

városokon kívül él; fontos irányodási szempont kell hogy legyen a körülmény minden kultúrmunkásunkra! Valljuk be, hogy ezt a szempontot eddig meglehetősen figyelmen kívül hagytuk. „A munka az ügyis megtalálja a szocialista művelődéshez vezető utat“ — talán erre gondolt mindenki. Hát könnyebben találja meg, mint a falusi lakosság, de hogy egészen helyes útra lépjen, hogy kivonja magát bizonyos jelentkező, káros befolyásoktól — sok a tennivaló még ezen a téren!

Érdekes volt a beszámolóban az a része, amely a gazdasági nevelés fontosságát hangsúlyozta ki a munkásság további fejlődése vonalán. Erről is kevés szó esett eddig, pedig ez is milyen fontos körülmény!

Kultúrmunkánk hatalmas területre marad természetesen továbbra is a falu. Vagyis a mezőgazdaságból élők vezetése és nevelése, kultúrális kiképzése — kultúrigényeinek felkeltése, illetve a felkeltett kultúrigények helyes irányba való terelése. S itt éppen a konkrét feladatok fontosságát tűzi ki a jelentés.

„Ma fontos feladat, hogy egész falu résztvesz-e az irányításban, hogy az alapvető dolgokat a politikai harc útján oldják-e meg vagy bürokratikus rendelkezésekkel. A bürokratikus igazgatás rövidesen idegenné válik. Tehát a nevelő- és kultúrmunkának a falu szocialista átalakulását és a demokratikus irányítás megvalósulását kell szolgálni.“

Ennek jegyében kerül aztán — az elnöki jelentésben — elemzés alá az addigi vidéki kultúrmunka: a színjátszás, a könyvvállomány és a könyvtárak, a nevelőmunka — az iskolák éppen úgy, mint a más kultúrarendezmények és tanfolyamok. Felsorolja a jelentés a fogyatékosságokat, külön kitérve a színjátszás problémáira ahol azonban már a gyógyírről is beszél: arról az akcióról, amely hivatva van a vidéken jelentkező darabhiányt legalább

részben leküzdeni. Persze, nemcsak a darabhiány az, ami a vidéki műkedvelést — sokszor a városit is, de még a hivatásos színházak műsorpolitikáját tévútra vezette! Hanem az, hogy sem a kultúregyesületek, sem a színházak nem néztek szembe elég bátran és elég körültekintéssel a problémára, éppen társadalmi átalakulásunk szemszögéből.

Érdekes a rámutatás a kezdeményezés hiányaira. A vidékről mindig valami merev dermedtséggel várják az irányítást — holott a falu elmaradottságát bizonyos fokig csak belülről, alulról jövő kezdeményezéssel, a kultúrigények alulról érkező éltetésével számolhatjuk fel tartósan és végérvényesen.

Cikkünk természetesen nem térhet ki az elnöki beszámoló minden részletére. Csak velejében és röviden érintettük — a beszámolót; a lapok különben már teljes egészében közölték. Még csak annyit, hogy a beszámoló befejező része külön foglalkozik a kultúrmunkások feladataival a szocialista kultúra kifejlesztéséért folyó küzdelemben és konkrétan leszögezi a kultúrtaács feladatait is.

A vitáról külön kívánunk beszélni, mert ez a vita tárta fel azokat a konkrétumokat, amelyek még csak alátámasztották, mennyire helyénvalók voltak az elnöki jelentés megállapításai A noviszádi delegátus például rögtön rámutatott, hogy a József Attila kultúregyesületben hogyan kellett leküzdeni egy kisebb csoport ellenkezését. A kulai delegátus, igen helyesen, a társadalmi terv arányait idézi a népnevelő munka új lendületének küszöbén, s ez nem megvetendő egy olyan járásban, amely iparosodás terén annyira élenjár, mint a kulai. Csak persze lépést kell majd tartani és követni a két összefüggő dolgot! Rehák László hangsúlyozta: Ha mi valóban munkáskultúrát a dolgozó nép kultúráját akarjuk megteremteni, azaz szocialista kultúrát, akkor

azt is meg kell nézni, kivel építjük azt. Tehát kultúrtéren is határozott osztályharcról van szó.

Érdekes volt Nagy Ferenc felszólalása. Ő a testvéri népek kultúr-egyesületeivel való kapcsolatokról beszélt és rátért a szuboticiai Nép-kör problémájára. Kimutatta, hogy nincs szükség ma semilyen „magyar magabazárkózottságra” — amely a két háború között indokolt lehetett — az elszigetelődésnek azonban ma már nincs helye. S leszögezi, hogy a Nép-kör új irányzata: felszámolása ennek az elzárkózottságnak.

Zsáki József az állami birtokon dolgozó mezőgazdasági munkások helyzetéről szólt: ezt a réteget eléggé elhanyagoltuk az eddigi nevelőmunkában. Pedig a falu kultúrájának emelésében — éppen a mezőgazdasági többtermelés érdekében — erre nagyon is szükség lenne.

Egy közgyűlés természetesen — akármilyen messzi vidékek delegátusai hallgatták is meg ott az elhangzott irányító szavakat és já-

rultak hozzá maguk is a vitában a maguk ügyének megvilágításával a közösség ügyéhez — egy közgyűlés maga nem elég hangos ahhoz, hogy mindenütt megértsék most már: mi a tennivaló. Sok idő fog eltelni még, amíg a társadalmi valóságunk, át-tűzve minden szervezetten, kivívja majd szocialista kultúránk igazi útját. S azokat a célkitűzéseket állítja első vonalba, amelyekért a harc valójában folyik, azokat az eszközöket alkalmazza, amelyek e célkitűzések megvalósítására a legeredményesebbek. Szerencsére a szocialista kultúra megvalósításért most frontális harc folyik: be fog kopogni az ajtókon mindenütt, valamilyen formában — akár mint könyv, film, előadás — mint ahogy gazdasági valóságként már régen ott van a szocializmus a munkahelyeken. Ez a közgyűlés csak egyetlen felvillanó fáklya fénye volt: megmutatta, hogy a vajdasági magyarság is világosan látja a maga útját a szocialista kultúrában, itt a népek szabad hazájában, a szocialista Jugoszláviában.

Majtényi Mihály